

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CAPS DE BROT

ALBERT COTO

Un bon director d'orquestra
y un brillant compositor
que ha sentit mil cops del pública
l'aplauso afalagador.
Ha escrit ja varias sarsuelas
y en totas ha demostrat
inspiració, travessura
y molta espontaneitat.

CRÓNICA

¡Cuidado que s' ha deixat sentir lo malehit fret en aquests últims dias!

Casi tota la terra catalana s' ha vestit de blanch: lo vell Montseny ja no 's limitava á ostentar son típich estrenya-caps, cubrintse tot ell, fins als peus, ab la nevada túnica, y enviant á la capital catalana l' alé gelat dels séus estornuts.

¡Y ab quin gust un s' abrigava, y ab quina fatlera buscava l' calor de l' estufa ó del escalfapanxas!....

Pero mes qu' en lo foch y en los abrichs se trobava consol en la lectura de periódichs.

Per ells sabiam lo que passava en altrás bandas, comparavam y sentiam un caloret suau y agradable que 'ns feya exclamar:

—¡Y que 'n som de felissos!....

Calculin sino que fins á la primaveral ciutat de Valencia ha nevat en gran escala: que á Madrit, y aixó ja no es tan extrany, va quedar la vila embolcallada sota una inmensa capa de neu glassada al caure: que á Soria y á Burgos, lo termómetro marcava 12 graus sota zero: que á Paris va glassarse l' Sena y numerosas personas van morir de fret, y, anant una mica mes enllá, no perdin de vista que á Moskou la columna termométrica va baixar fins á 33 graus.

De manera, que sens més que apelar á las comparacions, la temperatura que hem disfrutat á Barcelona resulta verdaderament deliciosa, per mes que l' dia dels Reys, un monárquich ranci, embolicat ab una bufanda y tremolant de fret, deya:

—Estém perduts: cad' any vá disminuhint mes y més lo calor monárquich.

*
**

Y á propòsit de calor monárquich.

En lo camp dels servidors de la regencia espanyola sempre hi ha hagut disgustos, rivalitats y diferencias més ó menos ruidosas. Fins s' han donat cassos de que 'ls mateixos comensals de la taula del pressupost, á lo millor del dinar s' hajan tirat los plats pel cap.

Exemple: en Silvela, que á últims del any 92 va ocasionar la cayguda de 'n Cánovas y en Romero Robledo. Ha passat més de un any desde aquella fetxa, y en Silvela, aparentant retirarse temporalment de la política, lo qu' en realitat ha fet, ha sigut pendre distancia per embestir ab més mala intenció que may.

Solicitat son concurs per un periódich de Madrit que publica l' primer d' any un número extraordinari avalorat ab traballs dels principals escriptors y dels homes públichs més coneguts, en Silvela va excusarse d' enviar algun treball original, preferint transmetre la copia de una curiosa carta, que si fos autèntica, mereixeria lo nom de document històrich, y fins de profecia, qual carta figura datar de últims del sigle xv.

Suscrita per Ferrand Alvarez, está dirigida á un dignatari del rey catòlich, en lo moment en que aquest se proposava arrodonir la unitat nacional llansantse á la conquista de Málaga. L' autor, que, per lo vist, devia coneixer molt bé l' modo de ser, los usos y costums de aquella terra, tractava de trèureli del cap la idea de la conquista, pels mals que d' ella podian redundar á la nació, y ho feya en termes tan expressius, que valen la pena de ser coneguts.

Entre altrás cosas deya lo següent:

«Entiendo yo, que este empeño de recabdar toda la tier-

ra de Andalucía para Castilla, echando de ella á los moros, traera asaz quebranto, e sera mal contada por nuestros venideros. *Son aquí los naturales tan amigos de pláticas bien adereçadas, que por hablar polidamente é tener embebecidas á las gentes, dejan la hacienda, ansy como el cuydado de los negocios mas apurados e graves; han por extremo agudo el ingenio, con el que divierten al vulgo, e lo endereçan e burlar la ley e la autoridad, en suerte, que no hay con ellos ordenamiento que non se quiebre o embaraçe, tan pronto se pone en uso; e si viera V. M. como se engañan e pelean en sus cabildos e cofradías, que manlieves e trapazas conciertan contra los de fuera en sus grangerías, como se matan e malhieran en sus regocijos sin duelo, cuan pronto desbaratan lo que por acaso anduvo algun espacio ordenado, non dejaría V. M. de pensar como yo, quanto riesgo corre para luego, la memoria de nuestra reina, si alcanza á juntar estas provincias á esos regnos.»*

Me sembla que tant lo Sr. Cánovas com lo senyor Romero Robledo, al llegir aquest párrafo, sentirán la veu de la sanch, cridarlos ab tota la forsa: «Aixis eran los nostres antepassats y aixis mateix som nosaltres.»

Després de consignar Ferrand Alvarez que aquella gent «todo lo fian e aguardan de la audacia e guapeza,» afegeix:

«No importa tanto a un regno tener unas cuantas leguas mas de tierras e costas, como estar bien gobernado en paz e gracia de Dios, e aquesto non se logra por la sapientia de uno solo, sino es que ayuden e consientan con firme voluntad los mas; e los que aqui se crian, antes serviran para inquietar, torcer e embrollar quanto de bueno e ordenado fizieren los castellanos e aragoneses.

«Bien se me alcanza es muy en servicio de Dios ganar tierras para Cristo, e almas para el Cielo; mas ya que ha de aver siempre moros, certefico a Vm. M. R. que en parte alguna estarán mas en su lugar que en estas tierras, e que tal madre quedara de sus condiciones e natura que cuantos aqui vengan, se torceran, como vino echado en ordre de vinagre, e moros seguiran siendo los que aqui se crien, maguer se vistan a la usanza de Castilla ó de Francia, o recen visperas a diario, e non se podran gobernar en paz, sinon es por las leyes e justicias que aqui se usan, que son asaz mas duras e prontas que las nuestras.»

«¡E moros seguirán siendo los que aqui se crien, maguer se vistan á la usanza de Castilla ó de Francia!.... ¿Volén una apreciació més justa, més acertada, més exacta? Per més que 's calin lo barret de copa, á un hom se li figura veure'ls el turbant: continuan sent moros y sols serveixen per embrollar, encomanant lo regust á tots quants ab ells se tractan ó relacionan. ¿Qui negará qu' ells han sigut los creadors de la flamencaria política que ha acabat per envilir y degradar al resto de la nació?

L' autor de la carta creu qu' es millor deixarlos «sin el trabajo de gobernallos e sacallos tributos» portant ab més ventatja y desembrás los esforços y auments de la nació

«por la Navarra e el Rosellon e la Provenza e sus confines, tierras de mejor enjerto para con los castellanos e aragoneses e catalanes, para facer luego una nación capaz de regirse a la usanza de los cristianos, sin versé atropellados e embarazados, como de juro se verán, por esta plaga de gente habladora e ligera, ansi en sus palabras como en sus fechos, que es doblado tormento.»

Induptionablement que hauria sigut molt millor: pero va obtarse per lo altre, y ara, fins després de quatre sigles, encare estém purgant las conseqüencias de un error tan manifest.

La plaga de gente habladora e ligera, ansi en sus palabras como en sus fechos es encare avuy la que predomina y tot ho perturba y tot ho tira á rodar ab las sévas lleugeresas y ab la séva eterna xerrameca.

Ferrand Alvarez, se despedeix del dignatari del rey catòlich, ab lo següent párrafo:

«Si esta carta llega a Vm. R., e tiene espacio para la leer, Dios se lo premiara, e yo lo tenre bien en grado; e grand

merced seria dar traslado de ella al Cardenal e al Conde, por si quisieren ofrecer este consejo a la Reyna. Si no lo atiende, e su amor por la fé la lleva a seguir en estas guerras e conquistas, *de aqui saldra la discordia e destruccion de toda España*; pero mi anima quedara mas tranquila con haberlo prevenido de luengo. E Nuestro Señor os guarde como deseo e mantenga e prospere Vuestra manifica reverenda. »

No pot vaticinarsen ab més acert la sort reservada à la nació espanyola. «*De aquí saldrá la discordia e destruccion de toda España*» escribía Ferrán Alvarez, y si avuy podía ressucitar y vejés l' espectáculo que ofereix la nació espanyola, enderrerida, empantanegada, agobiada, perduda la fé, l' esperança de millors dias, y fins la serietat y la forma-

III FI DEL MON III

Segons un astrólech nou,
aixó es lo que passarà

quan al any 99
aquest mon s' acabarà.

litat, víctima irredimible de la política bissantina y flamenca que s' ha apoderat d' ella, convertint cada regió en un bajalat, cada comarca en una kábila, cada poble en una tribu, 'l bon Ferrand Alvarez exclamaría:

—Ja 'us ho deya jo: creyau vosaltres poder conquerir als moros andalusos, y 'ls moros andalusos encarnats en Sidi-Cánovas y en Muley-Romero han acabat per sotmétreus á vosaltres. Y no son ells sols sino 'ls que s' han tornat com ells per alló de que «*cuantos aqui vengan se torceran como vino echado en odre de vinagre.*»

Respecte á n' en Silvela, aquesta vegada ha obrat també com á moro, mostrantse cruel é implacable ab los seus adversaris.

Diuen que 'n Silvela maneja com ell sol l' acurada daga florentina; pero en la present ocasió ha dissimulat lo cop, embolicant la fulla ab la transcrita carta, que per datar de últims del sigle XIV, no podia inspirar la més mínima desconfiansa.

A pesar de tot, la oculta punta de la daga ha fet sanch.

Y tot fá creure que Ferrand Alvarez, es un personatge imaginari, y que la suposada carta no es mes que una travessura del espavilat Silvela.

P. DEL O.

DEL NATURAL

Era per la tardó, una tarde freda
que glassava los cors,
un cel gris, fullas secas que rodolan
y lo vent xiulant fort.

Sense dol y camí del cementiri
s' emportavan un mort...
Lo cotxero cantava, 'l mosso reya
y m' ho mirava jo.

A. JULIÀ POUS.

GUERREROS DISGUSTATS

La solució que s' ha donat al conflicte de Melilla ha portat lo desencant al ánim de totas las personas d' instints una mica bélichis.

A judicar per lo que algunas d' ellas diuen, lo govern espanyol ha fet un pa com unas hostias y 'ns ha cubert d' oprobí per tots los dias de la nostra vida.

—¿Cóm s' entén—exclaman—cóm s' entén arriar velas, ara que tot anava tan bé y que teníam un peu al coll de Muley Araaf y un altre al del Sultán?

Prescindint de l' actitud altament incómoda que aquesta colocació de peus suposa, no pot negarse que 'l disgust dels nostres guerreros es bastant motivat, y que tenint als principals moros en semblant posició, era realment qüestió de ferlos esquitxar hasta l' última pesseta... ó la moneda que allís' usi.

Un senyor que fila molt prim y qu' en assumptes militars se menja la partida molt avants de que la partida sigui comensada, assegura ab lo major aplom que tot lo que ha succehit al Africa era *pan comido* entre 'n Martínez Campos y l' emperador.

—Lo que aquí ha passat—diu l' home—es lo següent. Don Arseni feya anys que tenía ganas d' anar á fer una passejada fins á Marruecos. A pri-

mera vista sembla que tenintne ganas, lo més senzill era agafar lo portant y anársen'hi sense mes compliments; pero com á ell li agrada viatjar ab pompa y aparato, va combinar aquesta jugada, perque li enviessin de general, després lo fessin embaixador y al últim pogués anar á la capital dels moros á fer lo tractat de pau, visitant de pas al emperador, ab qui sembla que l' uneixen particulars y antigüas simpatias.—

Altres individuos, no menos entesos que aquest, ho veuen de distinta manera y afirman que ab lo pastel de Melilla don Arseni no hi va ni hi vé.

—Mirin si es aixís—declarava un que viu per allá prop de la Mercé y está, per lo tant, ben informat—que jo sé de bona tinta qu' es tant lo que 'l general s' ha disgustat ab la conducta del govern, qu' encara no se n' hi han faltat dos travesos de dit com no s' ha fet moro, en senyal de reprobació y protesta.

—¿Y qué l' ha detingut?—preguntava un dels que l' escoltavan.

—¿Qué? Un petit detall d' indumentaria: diu que 'l turbant no li escau y que las sabatillas li relliscavan sempre. Si no arriba á ser aixó, á horas d' ara don Arseni sería Sidi-Martínez ó Muley-Campos, y en lloch de cobrar del govern espanyol la paga en duros, la cobraria del Sultán de Marruecos en dátils ó figas de moro.—

Siga lo que 's vulga, tant si la culpa es del general, com del govern, com de tots dos plegats, lo cert es que aixó ha acabat verdaderament en punta y que á conseqüencia de semblant final entre 'ls guerreros de la classe de paysans tot son morros y malas caras.

Y no n' hi ha per menos, perque ¿cóm quedan ara aquells projectes tan hermosos y aquells comptes tan galans? ¿Qué 'n farán ara 'ls Napoleons d' afició d' aquell bé de Deu de planos del teatro de la guerra que havian comprat, desde 'l de *Melilla y sus alrededores*, hasta 'l de la *Costa occidental de Africa comprendida entre el estrecho de Gibraltar y el cabo de Buena Esperanza*?

Ells ho veyan tan clar, que ho donavan ja com cosa feta.

—Arriba en Martínez Campos allá, avansa cap al interior, conquista 'l Riff, l' imperi de Marruecos y las comarcas vehinas... y torna aquí ab tal abundancia de presoners moros, que fins las personas menos acomodadas han de poder comprarne un pél seu us particular.

La tornada de las tropas, segons cálculs qu' ells formavan, havia de ser una cosa estupenda.

Los llums de gas á milions; los archs de triunfo á centenars; las músicas á dotzenas; lo llorer de las quatre provincias catalanas havia de agotarse...

Y ara res; ni llums, ni archs, ni música... com no siga música celestial: lo llorer potser si que s' acabi tot, si aquest any l' estofat torna á posarse de moda.

Hi havia qui ja tenia ideats los guarniments que posaria al balcó 'l dia de l' arribada de las tropas victoriosas.

Altres havian concertat barquetes per anar á rebre 'l vapor al cap del riu.

Fins hi havia poetas que á pesar de la cruesa de la estació s' havian engrescat de mala manera y tenian escrits una pila de versos pera ferlos imprimir en papers de colors y tirarlos entre cap y coll dels reservistas triunfants.

¿Quants guarniments perduts, quants barquetes *desconcertadas*, quants poesias pansidas com qui diu avants de neixe!...

¿Qué té d' estrany que tots aquests senyors, evi-

LA MINA DEL MATADERO

¡Ojo, senyó Arcalde
vigili aquí,

que hi té molta feyna,
si vol cumplí.

dentment perjudicats per la freda solució del conflicte riffenyo, cridin ara contra 'l govern y l' acusin d' aixó, d' alló y de lo de més enllá?

Francament, lo menos que poden fer los ministres, pera satisfacer l' afany del públich, es procurarse uns quants moros baratos y fusellarlos al mitj d' una plassa, qualsevol diumenje á la tarde.

¿Quedarían contents aixís los guerreros de per aquí? No ho sé.

Per la meva part, declaro que jo no demano tant.

Res d' inquietar als moros grossos. Ja 'm consolaria ab que 'l govern ens desembrassés d' un moret.

Y no dich quin.

No s' hi val á senyalar.

A. MARCH.

¿QUE HO VOLS?

En lo fort de la batalla....

dispensin ¡ay! tot quant dich.

Ballavam la americana
y al sé á la part més sublim,
més delicada y més dolça
que 'ls músichs mitj adormits
fan brollar notas hermosas,
ma companya 'm digué:

—¿Has vist

aquells dos de baix l' aranya
que del saló cau en mitj
quin petonet cambiavan?
¿No es ser ja massa atrevits?
Vaja, que aixó de donarse
un bes en un lloch aixís,
no essent que inconscient se dongui,
vol coratje y es precis,
á més de portar folrada
la cara, teni' esperit....—

Jo en tot aixó la mirava
fixament per si un somris
ó altre gesto m' enterava

la vritat del séu sentir;
 donchs ja saben que la dona
 demostra mes bé 'l que diu
 —s' enten si no porta polvos
 que la privin d' enrojir 's—
 ab las faccions que clá indican
 lo que sent *portas endins*.
 —¿Perqué no 'm tornas resposta?
 ¿no 't sembla á tú qu' es aixís?
 —Veurás, á mi lo que 'm sembla
 es que mirat desd' aquí
 ho veurás.... vert, groch, vermell
 y en resúm: lleig ó bonich,
 segons lo vidre ab que ho guaytis;
 mes te diré en quant á mí
 que 'm conformo ab tenir *barra*,
 y ab que 'm digas lo que á ells dius....
 mentre 'm permetis ¡hermosa!
 que te 'n fassi un tot seguit

E. RIERA P.

SOTA ZERO

Se cumplieron las profectas.
 Torném la fama als sabis que havian pronosti-

GANGAS DEL OFICI

—Per més que la prempsa canti
 y per més que 'l públich diga,
 es molt milló aquesta *vara*
 que 'l *metro* de la botiga.

cat que aquest any tindriam un hivern de *perros*,
 y reconeixém una vegada més quant exacte es alló
 de que las malas noticias generalment sempre 's
 confirman.

¡Sota zero! Hi hem arribat, y encare hem fet
 més: hem baixat uns quants graus més avall.

La majoria de las personas sensibles troban que
 aixó no pot anar y que aquests frets traspasan ja
 'ls límits de la més elemental prudencia.

Pero 'ls esperits forts, que hasta al hivern ne co-
 rren, riuhen ab cert ayre de llástima y murmuran
 ab tot descaro:

—¡Cuatre ó cinch graus sota zero!... ¿D' aixó
 s' exclaman?... ¿Y á Moscou, que han arribat á
 trenta tres?—

Lo mateix que sí al istiu, per fernos passar la
 calor, ens parlessin dels volcans ó del peix que sal-
 ta per la payella mentres lo fregeixen.

Si á Moscou han arribat á 33, verdaderament
 planyo als vehins de Moscou; pero aixó no 'm fa
 passar gens lo fret ni 'm preserva de tenir pana-
 llons.

¡Sota zero!...

Vaja; 'm sembla que alló que diuhen de que la
 terra va refredantse paulatinament, deu ser veri-
 tat, al menos per lo que 's refereix á Barcelona,
 perque aixó del *sota zero* avants aquí no succehia.

L' hivern transcorria d' una
 manera pacífica y enrahonada.
 Una mica de coloret á la punta
 del nas, algun que altre refredat
 de modesta categoria y parin
 vostés de contar.

¿Ara?... Las caras semblan
 talment tomátechs; las mans,
 salsitxas cuytas; los peus, sachs
 de gemechs. Un no pot surtir de
 casa que no 's constipi, ni pot
 entrarhi que no estornudi.

—Abriguís bé—diuhen las per-
 sonas prácticas:—abriguís, y no
 tingui por de res.—

Perfectament, abriguémnos;
 pero ¿cóm ens hem d' abrigar?
 ¿Quín es l' abrich capás de resis-
 tir las empentas d' un hivern d'
 aquesta naturalesa?

La capa es tot un problema.
 Si s' embossan massa no veuhen
 á ningú y tropessan hasta ab los
 arbres; si s' embossan poch, la
 capa 'ls rellisca y cada cinch mi-
 nuts han d' arreglársela. Per al-
 tra part es una prenda qu' em-
 brassa molt, y quan un va ab
 ella á alguna casa, si las habita-
 cions no son ben grans, no sab
 materialment ahont ficarse.

Lo paltó es més cómodo; pero
 massa prim no cura de res y
 massa groixut no deixa moure
 la persona.

Lo rus y totas aquestas pren-
 das exóticas, son raras, antiar-
 tísticas y atentatorias á la dig-
 nitat humana, segons diu un fu-
 lano que ha vist molt mon y té
 molt poca roba.

¿Cóm arreglarho, donchs?

Estém sota zero, l' hivern pro-
 met entretenirse per aquí una
 bona mica y la conservació de la
 persona es segurament lo primer
 dels *debers individuals*....

¡Qué 'n son de felissos los forners! ¡Quan un pensa que 'ls de Madrid han tingut l'ocurrencia de declararse en huelga, ara que á la vora de la pastera s' hi deu estar més bé que á las portas de la gloriol!....

¡Quan un....

¡Etxém!....

¡No 'ls ho deya? Ja m' hi constipat.

Haig de fer punt y deixarho per un altre dia.

Me 'n vaig á veure si s'úo....

MATÍAS BONAFÉ.

CANT DE NUVIATJE

Pera cantarsrse ab la tonada de «La Cansó del bressol»

Dorm, prenda méva del cor estimada
dorm ben tranquila de cap al cuixí,
que aquesta nit es més llarga que totas
perque es vigilia d' un bon dematí.
Quan demá trenqui l' albada daurada,
cap á l' iglesia anirém sens afront,
y al retornar, ja serém vida mía
jo y tú 'ls dos sers mes felissos del mon.
Non.... non.

Quan seré téu y tu sigas ben méva,
flors y violetas per tot trobaré.
Jo al téu costat ploraré si tú ploras
y al téu costat si tú rius jo riuré.
Junts, de brasset, anirém tot lo dia
gosant las ditxas millors de aquest mon....
Dorm ben tranquila rateta estimada;
fins á trench d' alba no aca bis la son.
Non.... non.

Tu del méu cor ne serás la mestressa,
o seré l' amo del téu sempre més:
jo curaré ab mon amor tas congoixas,
tu curarás los méus mals ab un bés.
Tu 't mirarás en lo brill de ma cara,
jo 'm miraré en lo mirall del téu front;
en un sol plat menjarém amorosos
y tots dosets ne farém la non, non.
Nona, noneta; noneta, non, non.

JOAN VILASECA.

ORFE

A MON BON COMPANYY, EMILI ARGENTER

Lo cementiri vell de Caldas de Montbuy, está tocant á l' extrem de la part oposada de la iglesia y 'l separa de las casas vehinas, una sola tápia de uns dos metros d' altura. No es fúnebre ni pintorésch, pel contrari es extremadament senzill y á n' ell no s' hi troba un posehit d' aquesta tristesa profunda que per lo general s' experimenta en los demés, sino que allí, certa agradable melancolia arroba l' ánima. Se compón de cinch islas de quatre pisos cada una, sala de dipósit en qual ennegrehida volta tenen niu constant las ólivas y demés aucellots de presa y d' un fossar no molt gran cubert en sa major part d' herbas y flors.

En aquella época, era jo molt petitet. Un dia d' hivern, al sortir d' estudi, vaig aturarme ab alguns condeixebles en una plasseta formada ál peu mateix de la iglesia, y desde allí, mentres ells jugavan á balas, vaig fixarme en que la porta del cementiri estava tan sols ajustada. Mogut per un instint que may mes hi sapigut explicarme, vaig separarme dels amichs y arribantme fins á n' ella, l' empenyo suaument, penetro dintre, torno á ajustar la porta y de puntetas com aquell que tém despertar á algú, recorreguí aquell recinto sagrat, dels que sens vida, potser viuhen mes que molts d' entre nosaltres. ¡Qui sab!

Expirava la tarde. Lo sol dirigintse al ocás, tenyía sutilment de porpra 'l celatje. Ja 'ls objectes comensavan á pendre un color vago é indefinible. Los xisprers bressavan sas altas copas com si estimulessin la meva porfía, y jo llavoras, ab la cartera dels llibres sota 'l bras, vaig posarme á llegir las inscripcions que arribavan á la reduhida altura del meu alcans.

De prompte, un fort esglay va paralisar la vita-

GANGAS DEL OFICI

—¡Ves qui me l' empeta!
Ja puch tirá al dret:
m' han dat una vara
y aquest reconet.

litat de mon ser. Allí, en un ninxo de segon pis, segons resava la llosa de marbre, descansava 'l cadàvre del pare meu, de qual separació, atesa la méva poca edat, no m' en havia adonat encare.

A las horas, vaig poder deduhir á que obehia la gran pena en que sempre veyá sumida la méva mare. A las horas, potser perque Deu vá volerho aixís, vaig compendreho tot de una vegada. Vaig compendre la utilitat de la caixa negra ab galons morats y sarrell d' asabatxe ab la que veji entrar á ma casa dos homens pochos dias avants. Y vaig formar concepte de la meva orfandat y á favor del ambient gelat que besava 'ls meus polsos y de aqueixos fenómenos interiors, precedents del presentiment, segons lo gran Victor Hugo, vaig recordar, ó deduhir, mes ben dit, lo dia funest, aixís.

*
* *

Una nit, me trobava ja dormint en mon llitet de ferro situat en lo passadís que conduhia al quarto del dolor, quan sentí 'l contacte d' una má arrugada, pero lleugera y suau, que m' arrencava del llit embolicat ab lo mateix ropatje que 'm servia d' abrich. Vaig trobarme en brassos de no sé qui, que apesar del seu cuidadó en portarme, comprenia no era la meva mare. ¡S coneix tant!

Ab la meva carga baixá la escala, traspasá lo corredor, obrí la porta del carrer y sortint de casa, entrarem á la del devant. Un cop dintre, á la claror tórbola d' un llum d' oli, vá posarme á terra ab molt cuidadó, aixó si. Tancá la porta, que devella era tota corcada, passá la balda y després de colcar una viga no menos corcada que la porta, en forma horisontal, apoyada per dos sots formats en los extrems del portal á istil de barrera, torná á cullirme y pujarem per una escala bruta y estreta al primer pis. Apretá una porteta y 'ns trobarem dintre una habitació en lo mes gran desordre moblada. Me colocá en un llit gran que hi havia y després de dar-me un bés s' entorná tancant de pas la fosca estancia.

Hi havia en lo sostre una claraboya d' un pam quadrat, per qual estrany soroll que sobre d' ella sentia, vareig coneixer que plovisquejava.

No bé hagueren passat quatre minuts del meu ingrés en aquell calabosso, quan lo rellotje de la vila tocá las dos. Pochs moments després vaig adormirme.

Al cap d' un rato 'm despertá l' eco lóbrech y planyider de las campanas anunciant que algú havia deixat d' existir. ¡Era 'l meu pare!

VICTORIO OTERO Y PRAT.

LOS REYS

QUADRET

Al peu d' un xich bressol ahont hi reposa
un infant de tres anys mes ros que l' or
plora una dona jove, encar hermosa,
mare d' aquell bell nin per lley d' amor.

Ben prest éll s' ha adormit, somiant tal volta
en lo que 'ls Reys l' hi portarán demá.
La miseria es per tot. Al fi resolta
apaga 'l llum la mare y ¿cap ahont vá?

Prompte dessota un cos brutal se troba
que ab uns llabis impurs la va besant
y ella riu, mes á dins lo cor hi cova
l' amor per aquell fill qu' estima tant.

Per fi, lliure ha quedat, la copdiciada
moneda llú en sas mans, es son tresor
y corra mitj desfeta y rebregada
á comprar 'ls juguets pel fill del cor.

A sa casa ha tornat; al balcó 'ls deixa
tot per son nin, sens cap diné ha quedat,
y espera l' hora del sospir ó queixa
ab que 's desperta 'l fill tan estimat.

Ja 's mou y ab sa boqueta com de rosa
diu ¡mare! y al balcó ja han corregut
y exclama ella besantlo, y mitj plorosa:
—Mira, fill meu, lo que los Reys t' han dut.—

J. NOVELLAS DE MOLINS.

LLIBRES

FANTASIAS VULGARS.—*Colecció de articles originals de LLUÍS MILLÀ* ab un prólech de D. EMILI VILANOVA.—Lo nom del Sr. Millà no es desconegut dels habituals lectors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, quals columnas ha honorat en mes de una ocasió ab los séus treballs; es además d' escriptor distingit un apreciable actor que cultiva ab predilecció l' escena catalana.

No s' ha de perdre de vista aquesta circumstancia al llegir sos treballs, en los quals, com succeeix en la colecció que tenim á la vista hi predomina, sobre la narració y la descripció, 'l diálech: un diálech fácil, natural, escayent, com correspon á qui te contreta la costum de usarlo en las taulas.

Lo Sr. Millà posseheix además lo do de la fantasia, y de lo que dihém n' es una proba cada un dels 26 articles continguts en lo volum. Una vegada son los fanals del carrer los que sostenen una conversa; altrás vegadas los rumors que quedan en la soletat del teatro, després de la funció: ara las bassinas penjadas á la porta de una barberia, ara las eynas del fuster: uns cops los aucells de la Rambla y altres los matxos del tranvia. Cosas y animals cobran vida, enrahonan y conversan, oferintse perfectament caracterizats y cambiant numerosos retrets de la vida real, ab certa intenció y sempre en una forma amena y recreativa. L' esperit de observació resplandeix en molts de aquests quadrets, diálechs y monólechs, filtrantse sutilment á través de la fantasia sempre desperta del escriptor.

En la moderna literatura catalana no coneixém cap més cultivador de aquest género, que conta en la literatura dinamarquesa al espiritual Andersen y á molts altres autors de nota en las literaturas inglesa, francesa y alemana. Pero 'l Sr. Millà ha lograt donar á sos treballs un aire catalá molt marcat, apelant per lograrho al llenguatge vulgar, al catalá que ara 's parla, que no deixa de oferir una gran riquesa de modismes y de locucions sumament gráficas.

En resúm, lo llibre, precedit de un excelent prólech del Sr. Vilanova, se llegeix ab gust desde la primera á l' última página. No será, si volen, una obra de primera forsa; pero no per aixó es menos agradable que molts altrás de pretensions, y per tal motiu lo recomaném als nostres lectors, segurs com estém de que no s' han d' arrepentir de fullejarla.

RATA SÁBIA.

¡TURURUT!

¡Qui jemega ja ha rebut!

La Marieta y en Bofill
fá dos anys se van casar
y no ha pugut lograr,
en Bofill, tenir un fill.

Ell, s' en vá anar á Almería
per revessos de fortuna,
y al cumplir un any, tot d' una
te una nena la María.

¡Qué te un cosí,
vaig sabé ahí! ..

¡Tururut!

¡Qui jemega ja ha rebut!

¡ SOTA ZERO !

¡Ara si qu' estém ben frescos!

Don Pau, qu' es home molt rich,
presta diné á un tant per cent,
is' hi deixa caure la gent
d' un modo que jo no dich!
En Manel n' aná á buscar
á un tant per cent molt crescut,
y trobantse bastant brut
no 'ls hi ha pugut tornar.

¡Té una filla,
molt senzilla!...

¡Tururut!

¡Qui jemega ja ha rebut!

L' Antonet, un jornalé,
no se com fou concejal,
conta ab un gran capital
y avans no tenia ré.

'S va emprendre certas obras,
qu' encar' avuy no s' han fet;
jo no sé, pero, 'l qu' es aquet
n' ha deixat bastants de pobras.

¡Tinch entés jo,
que la nació!...

¡Tururut!

¡Qui jemega ja ha rebut!

Lo rector de Sant Genís,
té vella la majordona
y quan ell puja á la trona
diu qu' anirá al paradís;
mes, algún *calumniadó*
diu que te dos nebotetas!...,
que... ¡já fé de Deu son guapetas!
¡que las hi dona *turró!*...

¡Paga 'l poble,
qu' es molt noble!...

¡Tururut!

¡Qui jemega ja ha rebut!

J. LLOPART Y B.

PRINCIPAL

Que avuy, que demá, que demá passat... á cada moment s' anuncia que s' obrirá y 'l fet es que no acaba de obrirse may. Ara diuhen que l' inauguració tindrà efecte 'l dia 13 ab la sarsuela *La espada de honor*. Veurém si aquesta vegada 'l públich qu' espera veure aquesta sarsuela serà més afortunat que las altras.

LIRICH

Los concerts 8 y 9 de la tanda donats dissapte y diumenje, 's veieren brillantment concorreguts, y en ells l' orquesta y 'l mestre Nicolau deixaren ben sentada la séva reputació, donant una interpretació intatxable á las pesas dels programas.

Aixis ho confirmá 'l públich ab los séus aplausos y demanant la repetició de las més notables.

Diumenje próxim, últim concert de la serie.

ROMEA

Continua representantse ab éxit lo drama de 'n Soler *Las claus de Girona*, que ha proporcionat bons resultats á la empresa, lo qual no es poch, en los temps que ara corrém.

Per lo demés, en lo decurs de la senmana no s' ha efectuat cap estreno en aquest teatro.

TIVOLI

La companyia de sarsuela ha terminat ja lo séu empenyo.

Demá dissapte s' inaugurarà una serie de fun-

cions de ópera italiana baix la direcció del mestre Perez Cabrero.

Obrirá la marxa *L' Africana*.

Sent aquest l' unich teatro de Barcelona ahont se cultivará 'l género lirich, y fent ja tant temps que no s' ha cantat ópera á Barcelona, es de creure que 'ls filarmónichs se donarán cita cada nit en lo favorecut teatro del Tívoli.

NOVEDATS

¿Qui no ha llegit *Las mil y una noches*? En un dels quientos més populars de aquesta famosa collecció está basat l' argument de *La llantia maravellosa*, producció que participa á la vegada de las comedias de màgica, de las sarsuelas y de las obras d' espectacle.

En Conrat Colomer qu' en materia de arreglos hi té la má trencada, ha combinat una serie d' escenas vivas y animadas y una collecció de tipos divertits en sa majoria, que ajudan á passar agradablement l' estona. Si l' argument de l' obra es infantil, lo séu desarrollo y las bonas sortidas dels séus personatjes son molt apropósit perque la gent gran s' hi fassa bons panxóns de riure.

Aixis es que no té res d' extrany que *La llantia maravellosa*, estrenada la vigilia dels Reys, alcanzés un éxit complert.

Algunas pessas de música, entre ellas una cansó corejada y un *couplet*, degudas al mestre Perez Cabrero, tingueren de ser repetidas.

L' obra ha sigut montada ab molt aparato y ab gran varietat de trajos, per mes que l' empresa no haja fet pintar expressament cap decoració, ni haja manat confeccionar expressament cap trajo.

—Donchs—preguntarán vostés—¿cóm redimontri s' ha obrat lo miracle?

Senzillament: acudint als magatzéms y á las sastrerías y agabellant tot lo que pogués convenir pel cas. Los que tenim la costum de freqüentar lo teatro, en aquells telons y accessoris y en aquellas prendas de roba, varem trobarhi un sens fi de coneguts.—Aixó—deyam—es de *Lohokeli*, aixó d' *Excelsior*, aixó de *María Magdalena*. Y no obstant, tot plegat casava y anava bastant bé, lo qual proba 'l tino ab que ha procedit la direcció escénica del Teatro de Novedats.

L' execució sortí bastant ajustada, distingintse 'l Sr. Colomer, encarregat del paper de Shá y 'l Sr. Daroki que fent lo de Babau no badava la boca que no fes riure.

CATALUNYA

El brazo derecho, es una juguina qu' entra per l' ull dret.

Sense ser lo que 's diu una obra original, está desarrollada ab acert, y conté un devassall de xistes y bonas ocurrencias.

Tot consisteix en la presencia de un crach de fora, dintre de una casa de Madrit, que com es natural, fa tota classe de barbaritats.

Re sultaren autors de aquesta producció 'ls senyors Arniches y Lucio.

* *

L' altre dia se doná la centéssima representació d' *El duo de l' Africana*.

Y no es lo més satisfactori per l' empresa que s' haja arribat á cent, sino qu' encare l' obra 's mantingui fresca y pimpanta com als primers dias, atrayent totas las nits al Eldorado una concurrencia numerosa, que no 's cansa de aplaudir la ja famosa jota.

GRANVIA

Novedats y estrenos, cap durant la senmana que acaba de transcorre.

Obras noves en porta: *Teodora* y *El escrito del muerto*.

CIRCO EQUESTRE

Ha fet una ràpida aparició en aquest local, aprofitant las festas dels Reys una companyia de sarsuela que ha posat *El anillo de hierro* y *La Tempestad*.

En ellas s'han donat a conèixer dos artistes que no careixen de condicions, y qu'estàn destinats a brillar si saben avalorarlas per medi del estudi: me refereixo al tenor Romani y a la tiple Lluisa Valdés, qu'es molt joveneta.

Lo públich, que per cert, no era molt numerós, va colmarlos d'aplausos.

N. N. N.

FANTASIAS BARCELONINAS

IV

¡¡EUREKA!!!

(Sense direcció ni fetxa)

Inolvidable amich Pau:
Avuy al matí m'estava tranquilament arreglant las maletas, quan de sopte sento un soroll infernal al carrer, y cosa estranya, no faig més que treure 'l nas y 'm trobo ab que avuy tocava la Banda Municipal!

Una multitud frenética aplaudía sens parar, y 'ls vehins ab alegría y gatzara sens igual, tots en sos balcons posavan un llensol ó bé un domás. Veyent tanta xerinola, 'm llenso al carrer volant y 'm trobo en plena anarquia; ¡tot estava trabucat!

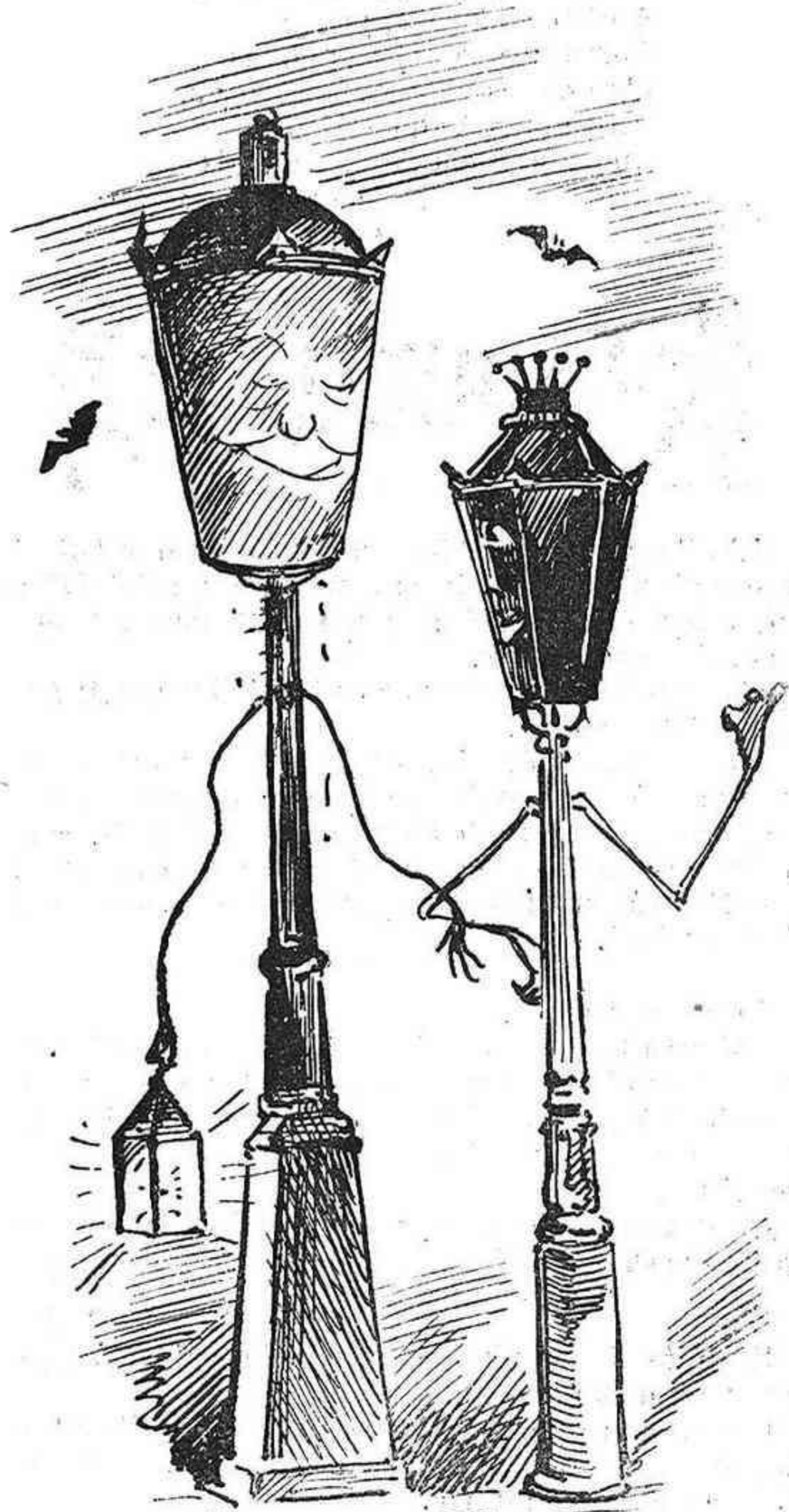
—¿Qué es? qué passa jo pregunto, a tothom que trobo al pas.
—¿Qué vol que hi haji?—'m contestan uns quants obrers molt trempats— que s'han sublevat las donas, y 'l de dalt ha anat a baix!—

—¡Recristina! si qu'es crespamurmuro, y segueixo avant, entre empentas, trepitjadas, y crits de alegría y cants, fins arribar sota 'ls porxos de la plasseta Real.

Allí 's celebrava un meeting. hi havia papers plantats en las columnas.—Proclamas penso jo, y era veritat.

Pero llegim lo que diuen: «Ciudadans, ja s'ha acabat la esclavitut, fora sombras, ens hi volém veure, ja es hora de sublevarse contra las atrocitats, volém que l'Art siga lliure, igual que la voluntat, y 'l pensament y la premsa y desde avuy endavant ja que 'ls homes no serviu

L'ALUMBRAT PÚBLICH

Dos classes de lluminarias...
¡Au, trihéu y remenéu!
ab l'una tot queda en sombras,
ab l'altra ningú s'hi veu.

més que per pagá y callá,
vos governarém nosaltras.

Las donas de la ciutat.

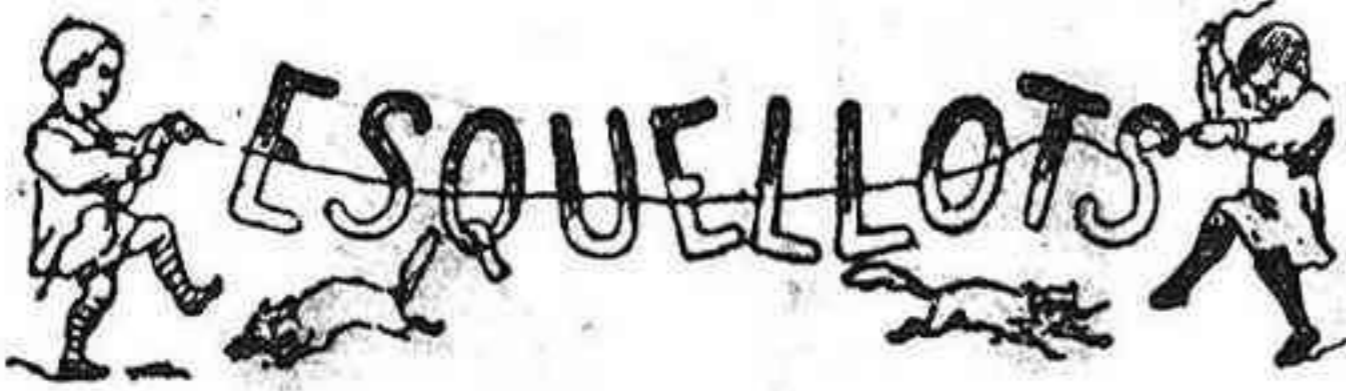
Si que ho han fet bé 'ls artistes quina victoria més gran!
Las donas, avuy ens mostran la llum de la llibertat!
Compendrá l'obscurantisme altre volta aixeca 'l cap si 'l darrer puntal, la dona l'ha perdut al cap de vall!
Al moment, tothom volia resistir; pro ha estat en va, ellas sols ab la mirada desarmavan punt en blanc!

Dijous ja estaré de volta;
mes, com vinch acompanyat d'una mossa aixelabrada que ahir se 'm va declarar, y que vol veure a Paris

temple de la moda y l' Art,
no vingas fins.... lo divendres
à véurem à casa, ¿sabs?
Comunica semblants novas
als nostres volguts companys,
y tu mana à ton amich
que t' aprecia en lo que vals

Per la traducció
A. LLIMONER.

L' altre dia l' arcalde nou Sr. Collasso y Gil vá rebre ab molta amabilitat à un redactor del *Diluví*, y aquest periódich l' endemà li dedicava 'ls elogis més entusiasmats.

Consigném lo fet perque cadascú 'l comenti à la mida del seu gust.

No obstant, no tenim inconvenient en consignar una opinió que recullirem de llabis de una persona tan coneixedora de las xacras municipals, com de las xacras *diluviescas*. Aquesta persona deya:

—Mal vá qui comensa per pendre passatge à l' Arca de Noé.

Lo mon al revés.

Tal resulta del acort de la Diputació provincial de Girona otorgant un premi de 3,000 pessetas à la població que justificá estar al corrent del pago de totas las obligacions municipals, provincials y del Estat.

Aquest premi ha sigut concedit à la vila de Santa Coloma de Farnés.

* *

En lo fondo resulta premiada la població que conta ab més recursos.

De manera que, cundint lo sistema y aplicantse 'ls premis als particulars, aquí à Barcelona fora en Girona qui se l' enduria.

Una anécdota de Reys.

Un nen que havia posat las dos sabatas al balcó de un *entresuelo* ahont habita la séva familia, al anar à veure qu' es lo que 'ls reys li havian dut, se trobá sense las sabatas.

—Los reys m' han pres las sabatas—cridava picant de peus y plorant ab amargura.

—Podria ser—li deya 'l seu pare—encare que de rey capás de jugar una treta semblant, no 'n coneix més que un: Carlos VII.

Los catalanistas han conseguit lo que desitjavan: lo bisbe Morgades no ascendirà à arquebisbe de Burgos; D. Joseph no 's mourá de Vich.

Tenia rahó *La Montanya de Montserrat* quan deya: «Per evitar que 'l nostre prelat se 'n vaji, se remourán totas las pedras.» Lo mateix interessat, es, segons sembla, qui més forsa ha fet ab lo govern à fi de que la seva renuncia li sigués admesa.

Y s' ha sortit ab la séva.

* *

Vich ha celebrat ab grans festas aquest aconteixement.

Y 'ls catalanistas de la *Lliga* l' han celebrat ab telégramas, en los quals, per més senyas s' usa la contracció de *Vuecencia*, en lloch de Vostra Excelencia, sense reparar en lo barbarisme de semblant

paraula, fins al extrém d' admetre 'l diptongo *ue* que no entra absolutament en cap paraula de la terra.

Pero ¡qué s' hi ha de fer! No ha de ser la Gramática catalana la que pagui menos cars los entusiasmes dels Lligats.

* *

Los de Girona han obsequiat al bisbe Morgades ab una comunicació recordantli que «té dret de viure voltat tot temps del agraïment y del amor dels fills de la terra catalana, y de *jaure* prop lo trono de Maria, al costat dels magnats eximis que aixecaren la basilica per ell restaurada.»

Los gironins ja 's fonen de gust pensant ab la festa que farán lo dia que pugan enterrarlo à Ripoll, al costat dels eximis magnats y de aquell no menos eximi fabricant retirat que vá pagar una part de las obras, ab la condició precisa de que li deixessin erigir dintre de la iglesia un panteón per la séva familia.

* *

De tot lo que ha succehit en aquest assumpto, resulta que 'l bisbe Morgades ha de renunciar à tots los ascensos naturals de la séva carrera.

Está condemnat à fer vida y mort à Vich.

O com si diguessim: los catalanistas, en proba de lo molt que l' estiman y 'l consideran, l' han condemnat à la pena de llangonissa perpétua.

En un curiós article que ha publicat lo Sr. Salas Antón, en lo número extraordinari de *La Justicia* de Madrit, baix lo titol de *El anarquismo en Barcelona*, se parla de un tal Nicolau Antonio Marcelao, que pot figurar entre 'ls fundadors de las ideas socialistas exageradas, engendradoras del anarquisme.

En calitat de delegat dels grupos obrers de Barcelona, assistí al Congrès de Saint Imier, posantse resoltament al costat de 'n Bakounine y distingintse pel seu temperament revolucionari.

* *

Donchs bé, 'l tal Marcelao que havia estudiat teologia en lo colegi del Sacro Monte de Granada, quan hagué lograt entabanar à unas quantas dotzenas de mansos, destruhint la bona armonia qu' entre 'ls obrers reynava, se 'n aná à Roma, ahont rebé ordres sagradas, torná à Espanya y 's posá al servey de Carlos VII; s' encarregá durant algún temps de l' educació del fill d' aquest, D. Jaume, y al acabarse la guerra, torná altra volta à Granada essent nombrat capellá de un convent de monjas de aquella capital.

En vista de aixó ¿qu' hém de dir?

No res: que las missas surten sempre de las sagristias y à las sagristias tornan inevitablement.

¡Si sigués possible veure la má amagada directora de certas tramas tenebrosas!....

Un aplauso al notable escultor Sr. Clarassó.

Lo grupo escultórich de l' escut de Catalunya sostingut per dos figuras que representan lo Treball y 'l Comerç, que ha sigut colocat en l' edifici del *Crédit Mútuo Mercantil y Fabril*, es un treball notable, ben concebut y esmeradament executat.

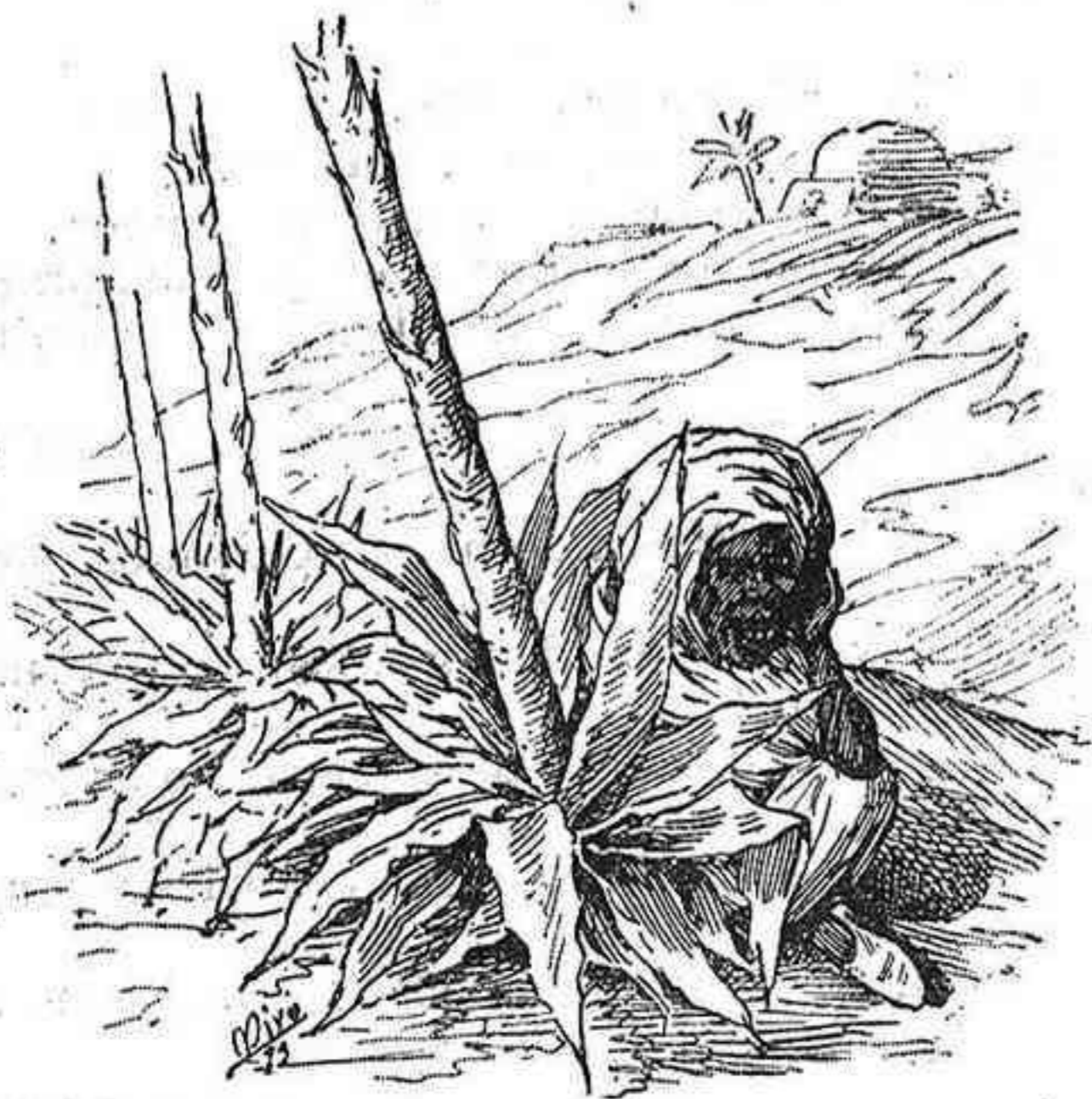
Del nostre parer son totas las personas inteligents que han tingut ocasió de veurel.

S' ha celebrat la coronació del notable poeta castellá Núñez de Arce.

Lluny de nosaltres creure que l' ilustre autor

RECORTS DE MELILLA

Un riffenyo de Frajana,
entregat à la galvana.

Un moret y una moreta
ab lo traje d'etiqueta.

de *Gritos del combate* no siga digne y molt digne de l'honra més gran que càpiga tributar à tot geni de la poesia lírica, fentli disfrutar en vida 'ls honors de l'apoteosis.

Pero fins ara, actes com los de la coronació, únicament s'havien realisat à Espanya en obsequi de Quintana y Zorrilla, y sols quan los dos poetas, en rahó de la séva avansada edat, ja casi no pertanyian al mon dels vius.

La coronació més sembla cosa de vells que ja han donat tots los fruyts del seu ingeni, que no de personas, com D. Gaspar, que 's troban encare en edat de produhir molt y bó.

Y si no ho fan, després de cenyir à son front la corona, pitjor per ells y per la poesia.

Lo teatro Real de Madrit está passant una serie

tal de apuros y dificultats, qu' está à punt de quebrar.

Y la empresa ha acudit al govern solicitant ausilis.

Lo Sr. Moret, com à ministre de Foment, es l'encarregat de prestárl'hi. Y ja veuran com li allarga las mans.

Perque 'l Sr. Moret es aixis.

Com à ministre de Foment, farà tot lo imaginable pera protegir lo luxu de la vila y cort. Ara, com à ministre d'Estat, tirarà tan dret com pugui contra la industria nacional.

A l'administració de l'Hospital se li permetrà obrir una ranglera de botigas, à tot lo llarch del carrer de Cervelló, de cara à la Plassa-Mercat de Sant Joseph.

LO GENERAL MARTINEZ CAMPOS SE QUEDA À DORMIR AL CAMPAMENT
(Nit del 5 Desembre de 1893)

Es de creure que en la casi totalitat de aquestes botigas s'hi expendran comestibles.

Lo qual, rebent las emanacions inevitables en tot Hospital, no deixarán de ser molt higiénichs y de fer molt bon profit á las personas que 'ls consumin.

Aixís á lo menos ho deu opinar la Junta de Sanitat que acaba de donar lo seu parer favorable á l'obertura de las indicadas botigas.

¡Corra cada sabi en aquest ditxós Barcelona!...

Entre 'ls invents bélichs posats á l'ordre del dia, s'hi conta un artefacte que vé á ser tot lo contrari de la pólvora sense fum.

Se tracta de una bomba de nova invenció que al estallar produheix una fumera tal, que deixa envoltas en la major obscuretats á las tropas contra las quals se dispari. Además, los vapors que 's desprenen de la explosió, fan estornudar, tussir y fins plorar als que 'ls respiran.

¿Qué ls sembla l'invenció?

¡Ay, Senyor!... ¿No seria mil vegadas millor inventar un canó de artilleria que disparés llonguets y costellas á la brasa?

Los frets de aquests últims dias han vingut á donar rahó al antich adagi catalá que diu:

«Lo fret neix quan lo dia creix.»

Ara no més falta que resulti veritat també aquell altre adagi:

«Any de neu, any de Deu.»

¿Volen que 'ls donga la llista de tots los explosius descuberts en aquests últims anys?

Vagin llegint:

Kelenita, Emenrita, Ecrossita, Fulgurita, Heliofita, Bellita, Securita, Apirita, Balistita, Carbodinita, Cressilita, Lidita, Melinita y Romita.

Observin que tots acaban en *ita*.

Com moltes venerables sogras que 's diuen Ri-

ta, Margarita, Anita, etc., etc., y que ab tot y no ser sustancias químicas no deixan d'explotar, produhint las més funestas desgracias entre 'ls pobres gendres que han de aguantarlas.

Miserias dels grans homes.

Homero visqué demanant caritat.

Camoens morí de fam al mitj del carrer.

El Tasso no tenia diners ni per comprar una candela ab qu' escriure de nit los seus admirables versos.

Cervantes visqué y morí poch menos qu' en la mendicitat.

Ariosto 's queixava de no possehir més que una capa esparracada pera cubrirse.

Milton vengué en deu guineas son poema *Lo Paradís perdut*.

Corneille, 'l dia de la seva mort, no tingué caldo á casa seva.

Isop visqué en l'esclavitut y morí despenyat á Delfos.

Ercilla, al morir, devia 500 ducats de las arras del seu matrimoni.

Ramon Llull sigué apedregat al mitj del carrer.

Murillo recorregué descals los carrers de Sevilla.

Y per fi, Demóstenes, lo gran orador, sigué xiulat á la tribuna y Shakespeare, 'l geni de la dramática, al teatro.

**

La llista que precedeix es dolorosa.

Tant més si 's considera que 'ls insignes varons que van passar tals amarguras, haurian pogut estalviárselas fácilmente.

Si en lloch de dedicarse 'ls uns á las bellas lletres y 'ls altres á las bellas arts, haguessin aplicat lo seu geni á las lletres de cambi y á las malas arts per enriqueirse, avuy en boga.... *otro gallo les cantara*.

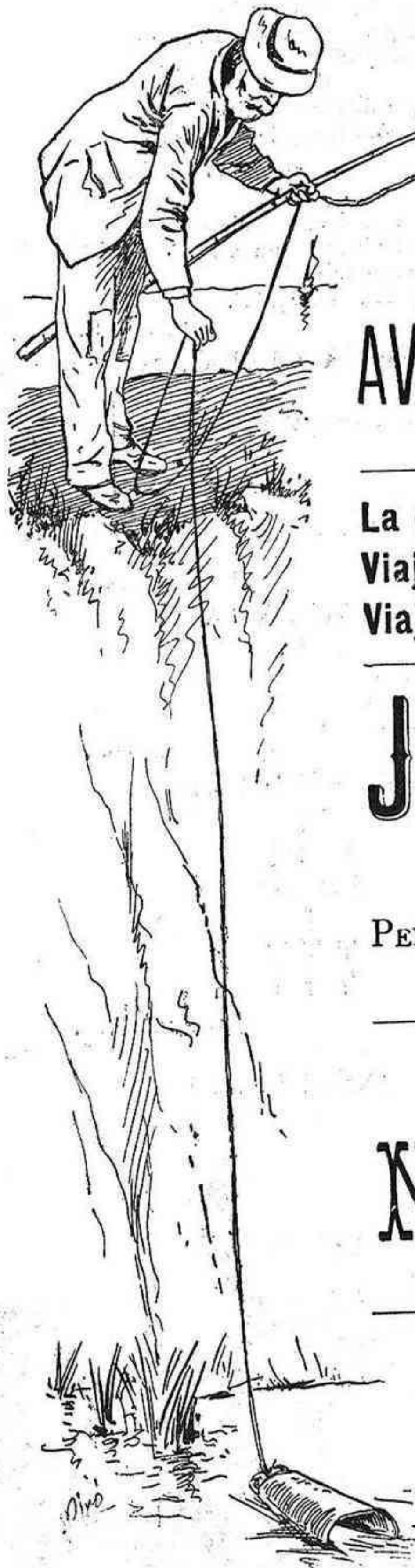
Un capellá fill de Castella acabava de pendre po-

RECORTS DE MELILLA

La Creu-Roja en campanya

NOVEDADES

JULIO VERNE

AVENTURAS DE UN NIÑO IRLANDÉS

Forma la obra tres cuadernos.

Precio 3 pesetas.

La crítica en la actualitat, por M. ARNOLD..	Ptas. 3
Viaje á Italia. Florencia-Pisa-Bolonia, por H. TAINE..	» 3
Viaje á Italia. Venecia-Ravena-Padua, por H. TAINE..	» 3

JOCHS Y JOGUINAS

(REGORTS DE LA INFANTESA)

PER Eduart Vidal Valenciano Y UN PROLECH DE F. MIQUEL Y BADÍA.

Preu 2 pessetas.

Última de JORGE OHNET

NEMROD Y COMP.^A

Un tomo 8.º

Ptas. 3'50

Ultima de CLARIN (Leopoldo Alas)

PALIQUE

Un tomo 8.º

Ptas. 3

ÚLTIMA OBRA DE B. PEREZ GALDÓS

TORQUEMADA EN LA CRUZ

Un tomo en 8.º

Ptas. 3

AVIS INTERESSANT

Participem á nostres corresponsals que no fasin mes pedidos de ALMANAGHS de La Campana de Gracia ni de La Esquilla de la Torratxa, pues quedan agotadas ambas edicions.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà á volta de correu franca de port. No tessoném d' estravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas

ssessió de la parroquia de un poble rural de Catalunya, quan hagué de celebrar un casament.

Los nuvis eran pagesos y ni ell, ni ella sabian dir una paraula en castellá.

Aixís es que quan lo nou rector dirigi al nuvi la següent pregunta:

—¿Quiere Vd. á fulana por esposa?

Lo nuvi respongué:

—Si pare.

A lo qual replicá 'l rector:

—Tanto si pare, como si no, que en este punto la Iglesia no se mete, y el casamiento se ha de hacer sin condiciones.

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Pe-pa.*
- 2.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Mariana—La Dolores.*
- 3.ª GEROGLÍFICH.—*Per homenatjes los grans personatjes.*

XARADA

I

- Hu-dos.* ¿Cóm ho passa toçayeta?
Hu-dos-terça. Molt bé, gracias ¿y vosté?
Hu-dos. Jo no 'm trobo gayre bé:
 un fort mal de cor m' apreta.
Hu-dos-terça. Donchs si vol, en un moment
 faré un xich de *quart-terçera*
 ó una sopa de *primera*....
 ja pot dirho francament.
Hu-dos. No es pas la debilitat
 que al méu esperit fa abatre:
 lo que á mi 'm fa *prima-quatre*
 es un' altra enfermetat:
 una llaga que á n' aquí (*senyalant lo cor*)
 m' ha sortit y 'm dona grima
Hu-dos-terça. Pósis saliva *quart-primera*
 ó un poch d' unguent de malví.
Hu-dos. No ab unguents, ab altra cosa
 podria curá 'l méu mal
 d' una manera *total*.
Hu-dos-terça. ¿Donchs com es que no s' ho posa
Hu-dos. ¿No m' entén?
Hu-dos-terça. Que l' haig d' entendre
 té mal de cor.... una llaga....
 ja veig que vosté es un plaga.
Hu-dos. Que no pot portarla á vendre (*rihent*)
 ja que vol li diré clar.
 Recorda que ahir, cofoya
 vosté ab *dos-quinta* altra noya
 aprop méu varen passar?
 Donchs va ser lo primer dia
 que he sabut lo qu' es amor,
 aquí té 'l méu mal de cor
tres llaga y la malaltia.
Hu-dos-terça. Ja ho entench la méva amiga
 li ha inspirat tan gran passió
Hu-dos. S' equivoca....

Hu-dos-terça. ¿No'es aixó?

Hu-dos. Es vosté encar que se 'n riga
 per vosté guarda 'l méu pit
 un amor pur, gran y noble
 si 'm dona 'l sí, al séu *hu-doble*
 la demano desseguit.
 Ditxosa puch ferla jo
 puig per viure tinch alcansos....
 ¿ho accepta?

Hu-dos-terça. Prou ¿perqué no?

¿Y per dirme sols aixó
 ha gastat tants de romansos?

P. TALLADAS

II

Prima-tres, lector amich,
 casi tots ho hem fet un xich.
 Ma *segona* es animal
 y es un peix lo méu *total*.

S. NAS F.

TRENCA-CLOSCAS

D. MANEL E. DE ROM

TUDELA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas
 tul de un drama catalá.

JAUME PADRÓ.

ANAGRAMA

Total, total aquell cove
 que l' ompliré de melons;
 y tú *total* 'ls més bons
 'ls dus á la Plassa Nova.

QUIMET DEL OLI.

GEROGLÍFICH

×
 VI III
 LO LO
 I
 T T T
 T T T

NOY DE SANS.

UN CONSELL DEL 94

Any nou, entras mol content
 y no es bo que t' alborotis.
 ¡Si no posas los peus plans
 te 'n anirás de bigotis!

Barcelona.—A. López Robert, Impresor.—Asalto 62.